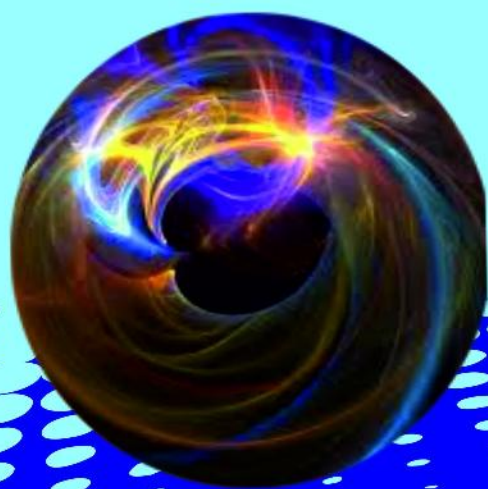

Oana CIUCHI

**Devianță și criminalitate
într-o societate în tranziție**

Oana Ciuchi

**Devianță și criminalitate
într-o societate în tranziție**

**Editura Lumen
2011**

Acest material este protejat de legile copyright-ului în vigoare. Orice multiplicare neautorizată, indiferent de suport, este interzisă și va fi pedepsită conform legii.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CIUCHI, OANA

Devianță și criminalitate într-o societate în tranziție / Oana Ciuchi. - Iași :
Lumen, 2011

ISBN 978-973-166-250-3

316.624

343.9

Oana Ciuchi

**Devianță și criminalitate
într-o societate în tranziție**

**Editura Lumen
2011**

**Pagin 1 sat
goal inten ionat**

*Părinților mei,
cu dragoste și recunoștință*

Pagin 1 sat goal inten ionat

Cuprins

Introducere	11
1. Importanța temei în societatea românească actuală	11
2. Devianța ca problemă socială	12
Capitolul I. Sistemul conceptual, definiții și relații interconceptuale	15
I.1. Devianță, delincvență și criminalitate în perspectivă sociologică...	15
I.2. Socializarea primară și „învățarea conduitei deviante”	23
I.3. De la devianță la crimă	28
Capitolul II. Teorii și paradigme privind devianța, delincvența și criminalitatea	37
II.1. Teorii sociologice privind devianța și criminalitatea	37
II.2. Paradigme contradictorii privind domeniul delincvenței	60
II.3. Condiții și factori care generează devianța socială	62
1. Absența socializării primare	62
2. Familia-problemă și devianța copilului	66
3. Indiferența și neglijența părinților	66
4. Climatul familial conflictual	68
5. Influența inadaptării școlare asupra delincvenței	71
6. Influența grupurilor delictogene	71
7. Violența prezentată în mass-media	73
8. Concluzii	74
II.4. Devianță și criminalitate în mediul familial	75
1. Violența domestică	75
2. Prejudecăți despre violența domestică	77
3. Forme de manifestare	79
4. Factori și condiții favorizante	81
Capitolul III. Devianța și criminalitatea în societatea contemporană	91
III.1. Dimensiunea delincvenței juvenile în România	91
III.2. Fenomenul criminalității în contextul specific al societății contemporane	96

III.3. Experiența țărilor din Uniunea Europeană. Strategii de acțiune adecvate României în lupta cu devianța și criminalitatea	99
III.4. Devianța socială și securitatea individului	103

Capitolul IV. Manifestări specifice ale conduitelor deviante

și ale criminalității	107
IV.1. Devianța și criminalitate în zonele „sensibile”	107
IV.2. Fenomene de polarizare sau de sanctuarizare	109
IV.3. Televiziunea și criminalitatea	110
IV.4. Opinia publică și „statutul criminalității”	117
IV.5. Dinamica devianței și a criminalității în România	118
IV.6. Traficul de ființe umane	140
Câmpul psiho-social al ființei traficate	142
Caracteristicile traficului de ființe umane	143
Studiu de caz	146
Implicațiile și urmările traficului de ființe umane	147
Reintegrarea victimei în societate	148
Legislația	148
Servicii Sociale și Programe de Acțiune	149
Concluzii	150
Anexe	150

Capitolul V. Cunoașterea complexă a persoanei delincvente

în vederea pregătirii pentru reinsertia socială	155
V.1. Aspecte epistemice ale investigației	155
V.1.1. Profilul general al persoanei delincvente	155
V.1.2. Efectul mediului carceral asupra persoanei condamnate	157
V.2. Cadrul metodologic al investigației	160
V.2.1. Problematika, premisele și scopul cercetării	160
V.2.2. Metode și tehnici utilizate	164
V.3. Prezentarea cercetării	174
V.3.1. Evaluarea psihosocială penală	174
V.3.2. Prezentarea datelor cercetării. Rezultate și concluzii	180

Capitolul VI. Sisteme asistențiale în pregătirea reinsertiei

sociale a persoanei delincvente. Programe de intervenție ..	215
VI.1. Cadrul general al intervenției în comunitate	215
VI.2. Rolul serviciului de probațiune în comunitate	219
VI. 3. Programe comunitare de reinsertie socio-profesională	220
VI. 4. Intervenția psihosocială în mediul carceral	228
VI.5. Program de dezvoltarea abilităților sociale	233
VI.6. Programul INFO LEX. Educație juridică	236

VI.7. Program de explorare a problemelor și nevoilor clientului	237
VI.8. Program de control al agresivității	241
VI.9. Program de terapie comportamentală	243
Concluzii finale	245
Bibliografie generală	249
ANEXE	257
Anexa I	257
Anexa II	262
Anexa III	267
Anexa IV	271
Anexa V	272
Anexa VI	277
Anexa VII	285

Pagin 1 sat goal inten ionat

Introducere

1. Importanța temei în societatea românească actuală

Evenimentele care au avut loc în 1989 au deschis calea spre o transformare profundă în toate domeniile societății românești și îndeosebi, spre recucerirea libertății și reinstaurarea democrației. Procesul tranziției de la totalitarism la o societate de tip occidental s-a dovedit a fi mai dificil și mai îndelungat decât se așteptau participanții la răsturnarea regimului comunist din România, parametrii unei societăți cu adevărat libere și democratice nefiind realizați nici după 15 ani de evoluție și transformări. Istoria societății omenesti a pus în lumină, de altfel, dificultățile pe care le întâmpină popoarele în contextul unor schimbări de natura celor care au avut loc în România după 1989.

Condițiile istorice specifice tranziției românești, îndeosebi cele privind tradițiile relativ reduse ale democrației sociale și ale libertății politice, au influențat negativ trecerea la „noi valori” și „învățarea socială” a libertății individuale și a conduitei democratice la nivel comunitar și social. Ipotetic, putem să înțelegem, astfel, „ofensiva” unor fenomene negative în societatea românească postdecembristă, îndeosebi degradarea sistemului normativ, devianța de la valorile ale democrației și ale libertății, violența simbolică și fizică tot mai răspândită în diversele instituții și segmente ale societății noastre în mediul străzii, în mass-media, în familie sau în mediul școlar. Experiența românească de după 1989 este în plan european și mondial, semnificativă – datele empirice privind fenomenele anonime, devianța în rândul copiilor, delincvența juvenilă, efectele asupra familiei și asupra ansamblului societății ale alcoolismului, tabagismului, consumului de drog și ale criminalității, plasează România pe unul din primele locuri între țările europene și face din această „stare de fapt” o *problemă prioritară* atât pentru investigația sociologică, cât și pentru principalii actori sociali români.

Analizele noastre vizează în plan conceptual diferențierea între fenomenele *predevianței*, mai ales în rândul minorilor, ale *devianței sociale* în ansamblul societății, ale *delincvenței juvenile* și disocierea unor manifestări ale *criminalității* în diferite domenii și structuri socio-demografice. În contextul lucrării sunt necesare, astfel, investigații privind fenomenul de devianță, violență și criminalitate

în „spațiul familial”, mai ales privind *violența domestică*, *abandonul* sau *abuzul* asupra copilului, cercetări privind stările anomice din „spațiul public”, mai ales stradal (bande de cartier, „copiii străzii” etc.), anchete asupra unor grupuri criminale (rețele de traficanti, proxeneți, bande internaționale sau „transfrontaliere” etc.) și asupra unor populații victimizate sau *excluse social* sub impactul violenței, delincvenței și îndeosebi, al criminalității contemporane.

Tema lucrării noastre este cu atât mai actuală cu cât criza *instanțelor controlului social* este mai accentuată, fapt pus în lumină de degradarea instituției familiale (și deci, a societății primare) de reducerea semnificativă a *funcției educative* a instituției școlare, de destrămarea formelor educative *comunitare*, la care se adaugă cultivarea prostului gust și, în general, a nonvalorilor prin mass-media, îndeosebi prin televiziune. Menționăm, în acest context, confuzia care se face, în rândul unor grupuri „vulnerabile”, între libertate și libertinaj, pe de o parte și între democrație și „conduita anomică” (fără normă, fără constrângere), pe de altă parte.

2. Devianța ca problemă socială

Grupurile și persoanele care nu se integrează în societatea din care fac parte întrucât nu acceptă normele sau valorile sociale amenință, în perspectiva teoriei lui *Talcott Parsons*, ordinea socială, adoptă atitudini și conduite deviante și constituie, în acest caz, o problemă pentru factorii instituționalizați ai societății respective. Fenomenele de destructurare (familială, comunitară, instituțională) și de dezorganizare socială își pun puternic amprenta pe individ și pe grupurile din care face parte, favorizând conduitele deviante și actele criminale. Perioadele de criză și de instabilitate socio-economică și fluxurile masive de mobilitate sau de migrație în spațiul social intern sau internațional generează o *stare anomică* și fapte în contradicție cu normele „clasice” recunoscute, ale societății date.

Intervenția asupra problemei faptelor deviante are la bază, de regulă, sistemul de valori și normele caracteristice societății de referință. Devianța, dezorganizarea și disfuncțiile sociale sunt „etichetate” în acest caz drept factori care atentează la ordinea și stabilitatea sistemului social. Problemele sociale provocate de conduitele deviante sau delincvente apar, potrivit unor sociologi, întrucât unii indivizi violează normele sociale „deoarece n-au capacitatea de a li se supune, de a le respecta”. De aceea, soluția unor asemenea probleme trebuie căutată la *nivel microsocial*, în cadrul relațiilor interpersonale deficitare care au împiedicat realizarea normală a socializării și funcționarea mecanismului controlului social. A. Giddens, arată, în acest context că grupurile dominante care impun interesele prin

legi și norme sunt singurele în măsură să definească ceea ce este devianță și să determine ceea ce trebuie pedepsit sau sancționat¹.

Strategiile de acțiune care au în centru problema devianței, mai ales în rândul minorilor, nu pot ignora *rolul subculturilor deviante* (de cartier, „de la colțul străzii” de „gang” etc.), în cazul cărora accentul este pus pe individ și pe grup. Succesul unor asemenea intervenții depinde de *gradul implicării* persoanelor în cauză (deviante, delincvente) *în rezolvarea propriilor probleme*².

---

¹ A. Giddens, *Sociologie*, traducerea de Radu Săndulescu și Viva Săndulescu, Ed. All, București, 2000, p. 227.

² J. Maisonneuve, *La Dynamique des groupes*, Paris, PUF, 1976, pp. 29-30.

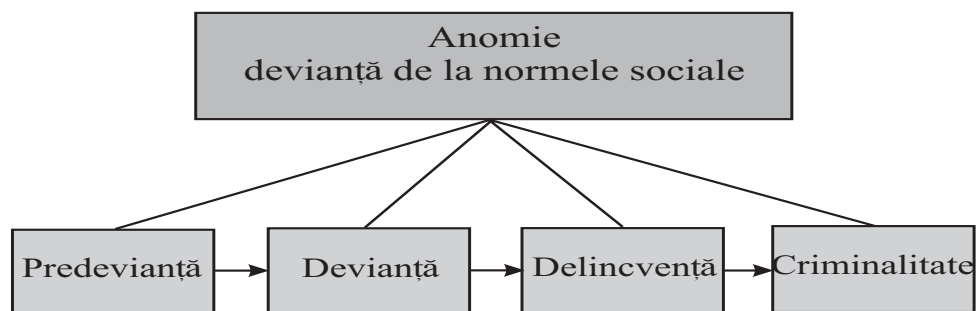
Pagin 1 sat goal inten ionat

Capitolul I

Sistemul conceptual, definiții și relații interconceptuale

I.1. Devianță, delincvență și criminalitate în perspectivă sociologică

Sistemul conceptual implicat în analiza fenomenelor sociale pe care le analizăm are în centru conceptul de *anomie*³ și poate lua forma următoare:

Pentru a construi un demers sociologic adecvat investigării fenomenelor anomice și deviante în raport cu scara de valori și de norme sociale actuale se impune să definim și să delimităm, în primul rând, conceptele de *anomie* și de *devianță*.

³ În ciuda polisemiei, conceptul de anomie are o interpretare unitară, semnificând într-o formă sau alta „abaterea de la normă” în plan individual sau o „dereglare” funcțională în plan social. Emile Durkheim (1858-1917) în lucrările *De la division du travail social* (Paris, F. Alcan, 1893) și *Le Suicide, étude sociologique* (Paris, F. Alcan, 1897) și Robert K. Merton (1910) în studiul *Continuities in the theory of social structure and anomie* din volumul *Social theory and social structure* (Glencoe, The Free Press, 1949) dezvoltă teoria anomiei, lăsând mai multe direcții de interpretare a conceptului și de analiză a fenomenelor anomiche în diverse domenii ale vieții sociale. Prin R. K. Merton, conceptul de anomie face „saltul epistemic” din domeniul organizării sociale în domeniul integrării individului și a grupurilor în viața socială și deci, în domeniul devianței sociale.

Continuarea acestui volum o puteți lectura achiziționând volumul de pe
www.editorialumen.ro
www.lumenpublishing.com
sau din librăriile noastre partenere.

Experiența românească de după 1989 este în plan european și mondial semnificativă, datele empirice privind fenomenele anomice, devianța în rândul copiilor, delinvența juvenilă, efectele asupra familiei și asupra ansamblului societății ale alcoolismului, tabagismului, consumului de droguri și ale criminalității, plasând România pe unul din primele locuri între țările europene și face din această „stare de fapt” o problemă prioritară atât pentru investigația sociologică, cât și pentru principalii actori sociali români.

Editura Lumen
